

Mahoma li fé posà / grillons, cadena y manillas / ---» (any 1815, JMBover, *BiEscrBal.*, 466.3.3); també, en el *DAE*, «sucada, Mallorca, cop de cap: els bous es donen *sucades*»; *DFgra.*: «sucar tr.: ferir ab so cap l'animal, *cornear*: si és de bou, *cornear* o *amurcar*; *sucarse los animals*: topetar; los hòmos, toparse cap per cap: *topar* o *topetear*; barayarse, disputar; *que se suquen*: expressió ab que se declara no voler-se posar ab los qui se barayan o disputan», «*sucad*: corneado, topado», «*sucada*: ferida ab so cap de animal qui té banyas, *cornada*, si és de bou, *amurco*; de los qui no tenen banyas: *morrada*», «*sucador*: l'animal qui té el vici de *sucar*».

Detalls que tenim confirmats de pertot: «a Mallorca, *sucar* és pegar amb lo cap a qualque banda, i el cop així se diu *un sucot* i *un suc*», *AMAlcover* (*BDLC* IV, 168); «*sucar*: pegar les cabres amb lo front i banyam, a altres cabres o a la gent», *Vocab. del Cabrum* (*BDLC* IX, 188); *sucot* 'cop de cap, sotragada', *Moll* (*BDLC* XII, 202); «se feyen topar les testes en un *suc* brutal», S. Galmés, «dins Capítol hi ha hagut forsa de *sucades*», «ets animals --- haguessen estats confs, que no *suguen*...» en articles de *La Ignorància* i *La Roqueta* (*AicM*).

A Terra Ferma, és *assucar*, a l'Ebre i el Maestrat: Baix Maestrat «*assucar*: acometre com lo bou etc., per a matar: *assuca*!! vol dir 'aborna', 'embestix-lo!'; d'altra banda passa a 'tirar-se de cap' = fr. *tomber la tête la première* = llatí *prae-cipit-ari*, *prae-ceps*, -itis (< *prae-cāpit*): «*assucar-se* és tirar-se d'una roca, del campanar etc., o a un pou, riu etc., per a matar-se» en el Baix Maestrat i la comarca dels Ports («Vora de Catalunya»), *GaGirona* (*Vocab. Maestr.*, s. v.). Potser també és del Maestrat Alt o Central, car ell era d'allà i ho emprà en el poema *Seidia*: «Què fa el Cid? pica a Babieca / ab l'esperó, al front senyant-se, / i 's tira al tall de la penya. / Ai!... *S'assuca*? No: tal força / du del cavall la carrera, que volant --- cau a dos quarts de llegua», i en el gloss: «tirant-se de dalt a baix, matant-se» (pp. 226, 278). És el sentit que té a Tortosa, segons Mestre Noé: «*assucar-se*: estimbar-se i caure mort» (*BDC* III, 86). Aquí s'acaben totes les dades que en tenim en català, car res de semblant no hi ha en els diccs. val. de CROs ni *Escrig* («*sucar*: ferir de punyalades» només en la infecta ampliació de Llobart, no té cap valor: malentès de segona mà, per una vaga i pedant reminiscència del ll. *sica*).

Gran contrast amb la llengua d'oc, on el mot té extensió general i testificada des de les albes de la llengua escrita. En efecte, *suc* 'cap', i més precisament, 'part alta o cim del cap', figura en els més antics trobadors i ja en el roman de *Flamenca*, el gran clàssic de mitjan S. XIII, escrit a la part nòrdica del llenguadoc: «le malastruc malaüratz / grata lo *suc*, grata la cota, / leva -l braier, tira la bota / ---», v. 1253.

Més que 'cap' en general, es tracta del 'cim del cap' o 'la part alta', com es veu per les frases aplegades per Rayn. (v. 284); car és el terme que usen quan volen expressar les dues puntes extremes del cos: «del *suc* entró la sabata» diu Raimbaut d'Aurenga, «del

çuquet tro al talon / li fai complida garnizon», Daudè de Pradas; si el malastruc gelós de Flamenca es *grata lo suc*, és clar que no vol pas dir la testa en conjunt sinó la part de damunt; quan Arnaut Daniel parla de «can serà blanc mos *sucs*» i Garin d'Apchier de «las canas del *suc*» és evident que no es tracta de la massa de la «closca» ni del crani en general, car els cabells blancs es veuen damunt del cap no pas en el front o a la cata.

En una paraula, es tracta sempre del *cacumen* i no pas de la seu de la intel·ligència o de la beutat humana: notem que és sempre en tant que capdamunt del cos que se'n parla, mai en tant que òrgan del pensament. Notem especialment «vos faretz un cauteri en lo *suc* de la testa» en *Enfermetatz dels uelhs* (S. XIII); *TdF*: *su(c)*, llgd., niç. «sinciput, sommet de la tête», *suco* «sinciput, haut de la tête, sommet». En conclusió: no és allò que en termes ajargonats se'n pogué dir 'la carabassa' o 'la closca' o ll. TESTA 'testos d'olla', sinó la punta superior del cos.

En les dades del *PSW* (VII, 870) notem també que el mot començava per ç- en els textos que encara distingeixen: «*zucs*: testa capitis». *Donut Pro.*, *çucu Q. Vertutz Cardinals*, *çuquet* en Daudè de Pradas; hi ha encara africana *çyúka* «grosse tête» en l'occità valdès del Piemont: a Pral, prop de Susa (punt 292 de l'ALF).

Que ja era mot ben antic en la llengua e- començar la transmissió literària, ho comproven els derivats, que ens apareixen ja formats en l'estil objectiu de la Cirurgia de Raimon d'Avinhon, que és de l'a. 1200 o més aviat de l'últim quart del S. XII (posterior a 1170), escrita en el llgd. extrem-oriental, del Gard: allà figuren *succada* «ferita alla testa», v. 230, i *ensucat* «ferit al capo», v. 167 (*ARom*. xxv. 82 i 76).

Jud (*Rom*. LVIII, 1932, 290) va cridar l'atenció sobre la vasta difusió del mot *suc* en el territori gallo-romànic, i ell ja féu notar que és pertot «sommel de la tête» (no pas 'tête' o 'caboche'): pel NO. fins al Llemosí, cap a l'E. fins al provençal alpi, pel Centre-Nord fins a l'Alvèrnia: Forez, Clermont; sortint ja del domini d'Oc: frprov. de Suïssa (Jaccard), de Lió (Mège). Franc-Comtat, i en fi való; també amb documentació medieval en francès regional, recollida per Tilander, *Glanures Lexicographiques*. Afegiré que pel SO. arribava fins al basc: *zunka* «coup de tête que donnent les veaux en tétant» labortà del SE. (Ainhoa), amb la *n* que sovint s'afegeix en base als manlleus romànics; i pel SE. fins al valdès.

No cal dir que continua estant en ús literari en els poetes occitans: «ha nevatz belament / sobre mon *suc* dempèi que te servissi», «màs per la fin tombet, la *suca* asclada» en el poeta carciol-montaubanès Antonin Perbosc (en *Guilhem de Tolosa*, pp. 26, 40. La seva versió de la gesta de Guilhem).

Ara bé, a Itàlia el mot, com a nom del cap, té un pas tan il·lustre que era obligat que l'italià, en aquest problema, abassegués l'atenció dels romanistes, car *zucca* «testa» ja figura en l'*Inferno* dantesco, on el poeta reconeix un conegut entre els damnats que els dia-